

Наприклад, одним из владельцев ОАО «Черновцыгаз» является Mobco Limited (Кипр). И нетрудно догадаться, что деньги выводятся за границу без уплаты налогов.

При этом, суммы списанной безнадежной задолженности существенно увеличивают операционные расходы предприятий. Вероятными причинами данного явления являются списание задолженности для связанных сторон, занижение величины чистых активов для влияния на цену акций на фондовом рынке, обоснование необходимости повышения цен на газ для потребителей.

Література

1. Офіційний сайт ДП «Газ України» - [Електронний ресурс].- Режим доступа: <http://www.gasukraine.com.ua>
2. Менделеев Д. Газета Зеркало недели / № 11 (739) 28 марта — 4 апреля 2009. Что заходит по трубе, а расходится по карманам? - [Електронний ресурс].- Режим доступа: <http://www.zn.ua/2000/2229/65789/>
3. Фирташ признался, что контролирует 75% продаж газа в Украине/ Сегодня – [электронный ресурс].- Режим доступа.– Режим доступа: <http://www.segodnya.ua/news/13053249.html>
4. Офіційний сайт Державної установи "Агентство з розвитку інфраструктури фондового ринку України" - [Електронний ресурс].- Режим доступа: <http://www.smida.gov.ua>.
5. Убыточные миллионеры – [Електронний ресурс]. – Режим доступа: <http://www.uaenergy.com.ua/c225758200614cc9/0/d7db545bb26b18e6c22577dd0055699b>

Рецензент докт. экон. наук, профессор С.В. Климчук

658.14 (330.11)

*Райко Г.О., к.т.н., доцент, Кокорева О.В., асистент,
Херсонський національний технічний університет*

ДІАГНОСТИКА СТАНУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ СУБ'ЄКТІВ ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УКРАЇНИ

Основними суб'єктами підприємницької діяльності в туризмі є туристичні оператори (туроператори), туристичні агентства, готелі та інші структури (дилери). Економічна ефективність галузі туризму означає здобуття економічного ефекту від організації туризму в масштабах держави, туристичного обслуговування населення регіону, виробничо-обслуговуючої діяльності суб'єкту туристичної діяльності. Розвиток туристичної інфраструктури являється позитивним імпульсом для туристичної привабливості нашої країни, виступає мультиплікатором росту національного доходу, валового внутрішнього (національного) продукту, зайнятості населення і підвищення рівня життя населення. Проте готельний сегмент нерухомості як в столиці, так і в основних регіональних центрах України не задовольняє постійно зростаючий попит на готельні послуги, що приводить до втрати іміджу України на міжнародному ринку туристичних послуг і негативно впливає на стан економічної безпеки суб'єктів туристичної діяльності.

Дослідженню проблем економічної безпеки підприємств галузі туризму присвячені праці багатьох вітчизняних фахівців і науковців: Ареф'єва О.В., А.В. Бакурова, С.М. Васильченко, В.П. Гречаник, Н.А. Гук, А.В. Діденко, Л. О. Іванова, Є. С. Милинчук, Шульгіна Л.М., Цюхля С.Ю. та інші. Варто зазначити, що на макроекономічному рівні теоретичні основи оцінки економічної безпеки країн розроблені на досить високому науковому рівні, а для аналізу на рівні підприємств подібні інструментарії характеризуються недостатньою теоретичною та емпіричною обґрунтованістю. Метою роботи є проведення діагностики стану економічної безпеки туристичних підприємств України.

В результаті туристичної діяльності формується бюджетний ефект - результат поповнення бюджетів різних рівнів за рахунок податкових надходжень. Високий ефект економіка туристичної дестинації, населені пункти дестинації і країна в цілому отримують від в'їзного туризму [1]. Дослідимо рівень поповнення бюджету від туристичної діяльності в Україні та проведемо аналіз діяльності туристичних підприємств за 2006-2009 рр. (табл. 1) [3].

З табл.1 видно, що протягом 2009 р. туристичні послуги фактично надавали 4 829 ліцензіата, з них: туроператорів – 1 475 і турагентів – 3 354, відповідно 31 % та 69 %. Питома вага туроператорів зменшилась у 2009 р. по відношенню до 2006 р. на 10%, а турагентів збільшилась на 10%.

Середньооблікова кількість працівників за 2006-2009 рр. туристичних підприємств зросла на 0,5 тис. чол. або 2,3%, але порівнюючи дані 2008-2009 рр. спостерігається значне зменшення середньооблікової кількості працівників туристичних підприємств на 1,4 тис. осіб або на 5,9%. Така ситуація пояснюється наслідками економічної кризи 2008 р. та зростанням безробіття.

Таблиця 1

Аналіз діяльності туристичних підприємств за 2006-2009 рр.

Назва показника	Роки				Питома вага, %		Відхилення, %
	2006	2007	2008	2009	2006	2009	
Всього ліцензій	3052	3833	4631	4829	100	100	-
Ліцензії туроператора, що фактично надають туристичні послуги	1246	1281	1517	1475	41	31	-10
Ліцензії турагента, що фактично надають туристичні послуги	1806	2552	3114	3354	59	69	10
Середньооблікова кількість працівників ТП, тис. осіб	21,7	22,7	23,6	22,2	-	-	2,3
Ефективність роботи, осіб	723	747	1067	797	-	-	10,2
Продуктивність праці, тис. грн.	1240	241	1738	1900000	-	-	58,3
Загальна кількість туристів, обслуговуваних ТП (тис. осіб) в т.ч.:	2206,4	2863,8	3500372,8	1101195,9	100	100	-
- в'їзний	299,1	372,5	372,8	282,3	14	0,02	-13,98
- виїзний	868,2	336,0	1300000	913,6	39	0,08	-38,92
- внутрішній туризм	1039,1	2155,3	2200000	1100000	47	99,9	52,9
Платежі до бюджету, млн. грн.	131,3	174,0	208,1	196,5	-	-	49,7

Ефективність роботи підприємств у 2009 р. зменшилась – в середньому один ліцензіат обслужив 797 туристів, що на 25% менше, ніж в минулому році та на 10,2% більше ніж у 2006 р.

Продуктивність праці у 2009 р. підвищилась - в середньому на одного ліцензіата припадає 1,9 млн. грн. обсягу наданих послуг, що на 12 % більше, ніж у 2008 році, а по відношенню до 2006 р. підвищилась на 58,3%. Таке значне збільшення продуктивності праці пояснюється збільшенням вартості туристичних послуг та збільшенням обсягу наданих послуг за аналізований період.

Пріоритетними видами туристичної діяльності на протязі чотирьох років залишається внутрішній туризм, його приріст за 2006-2009 рр. склав 52,9%. Зменшення на 25 % загальної кількості туристів, обслугованих туроператорами протягом 2009 року, відбулось через світову економічну кризу, яка суттєво вплинула на доходи населення, та примусила до економії коштів.

Платежі до бюджету суб'єктів туристичної діяльності у 2006 р. та 2009 р. становили 131,3 млн. грн. та 196,5 млн. грн. відповідно і збільшились на 65,2 млн. грн. або на 49,7%. Платежі до бюджету у 2009 р. зменшились на 6 % або на 11,7 млн. грн. порівняно з 2008 роком. Таке скорочення платежів до бюджету можна пояснити збільшенням кількості приватних підприємств та фізичних осіб, які знаходяться на єдиному податку. Таким чином, недооцінювання ролі туристичного бізнесу в наповненні бюджету може привести до процесів регресії в галузі туризму, що негативно позначиться на економічній безпеці туристичного підприємства, тим самим створить економічну небезпеку для громадян (втрата роботи, що спричиняє бідність населення).

Дослідимо вплив окремих факторів на зміну експорту та імпорту послуг за статтею «Подорожі» за 2006-2010 рр. (табл. 2) [4]. У 2010 році оборот міжнародних операцій, що пов'язані з послугами з подорожування становив 7530 млн. дол. США і збільшився порівняно з 2009 роком на 9,0% (у 2009 році оборот зменшився на 29,5%). Питома вага таких послуг у загальному обороті міжнародних послуг України дещо зменшилася і становила 25,7% (у 2009 році – 27,2%). В експорті послуг частка статті «Подорожі» дорівнювала 22,2%, в імпорті – 30,7% [4].

З табл. 2 видно, що сальдо за статтею «Подорожі» становило лише 46 млн. дол. США. Насамперед це відбулось через суттєве скорочення експорту внаслідок значного зменшення чисельності подорожуючих іноземців та зниження їх витрат в Україні. Загальні витрати іноземців, що в'їхали в Україну в 2010 році склали 3788 млн. дол. США, що на 5,9 % більше ніж у попередньому році. Загальні витрати нерезидентів з країн СНД збільшилися на 7,7% і становили 2531 млн. дол. Це відбулося за рахунок зростання у 2010 році загальних витрат громадян Росії на 9,7%. За даними адміністрації Державної прикордонної служби України традиційно найбільші потоки громадян, які відвідують Україну спостерігаються з Росії, Молдови, Білорусії, Польщі, Угорщини та Румунії.

Обсяги витрат громадян з інших країн світу становили у 2010 році 1257 млн. дол. США, що на 2,5% більше ніж у попередньому році. Збільшення витрат громадян з країн ЄС на 0,7% не призвело до зростання їх частки у загальному обсязі. Протягом 2009-2010 рр. значно зменшили витрати поляків та румун на поїздки до України на 11,8% та 12,3% відповідно.

Таблиця 2

Вплив окремих факторів на зміну експорту та імпорту послуг за статтею «Подорожі»

Показники	млн. дол. США					Приріст 2010/2009		У тому числі за рахунок	
	2006 р.	2007 р.	2008 р.	2009 р.	2010 р.	абсолютний, млн. дол.	відносний, %	зміни кількості поїздок	зміни витрат на одну поїздки
Експорт, усього: у т.ч.	3485	4597	5768	3576	3788	212	5,9	8	204
Країни СНД, з них:	2150	2932	3416	2350	2531	181	7,7	-	-
Росія	1431	1909	2240	1573	1725	152	9,7	-	-
Білорусь	379	530	575	339	353	14	4,1	-	-
Молдова	275	393	510	379	376	-3	-0,7	-	-
Інші країни світу, з них:	1335	1665	2352	1226	1257	31	2,5	-	-
Країни ЄС, у т.ч.:	1145	1451	2043	1019	1026	7	0,7	-	-
Польща	554	698	1059	390	344	-46	-11,8	-	-
Румунія	127	148	237	138	121	-17	-12,3	-	-
Угорщина	149	154	161	95	113	18	18,9	-	-
Словаччина	77	100	124	73	85	12	16,4	-	-
Імпорт, усього: у т.ч.	2834	3293	4023	3330	3742	412	12,4	390	22
Країни СНД, з них:	981	1114	1381	1113	1175	62	5,6	-	-
Росія	803	904	1187	933	1007	74	7,9	-	-
Білорусь	99	111	92	67	67	0	0	-	-
Молдова	64	78	101	107	91	-16	15	-	-
Інші країни світу, з них:	1853	2179	2642	2217	2567	350	15,8	-	-
Країни ЄС, у т.ч.:	1497	1631	1915	1762	2025	263	15	-	-
Польща	642	771	608	586	770	184	31,4	-	-
Румунія			123	102	97	-5	-4,9	-	-
Угорщина	332	259	202	193	217	24	12,4	-	-
Словаччина	68	63	75	51	56	5	9,8	-	-
Туреччина	136	238	329	207	220	13	6,3	-	-
Єгипет	92	122	216	102	150	48	47,1	-	-
Оборот	6341	7923	9791	6906	7530	624	9,0	398	226
Сальдо	651	1304	1745	246	46	-200	-81,3	-382	182

Витрати громадян України у 2010 році в країнах СНД склали 1175 млн. дол. і зросли на 5,6% порівняно із попереднім роком в основному за рахунок збільшення витрат українців у Росії на 7,9%. За даними Державної служби туризму і курортів України у 2010 році збільшилась кількість поїздок у країни, що є традиційними місцями відпочинку українців – у Грецію на 39,6%, ОАЕ на 33,1%, Єгипет на 28,3% та Болгарію на 20,4%. Потік українських туристів, які відпочивали у Туреччині, скоротився на 6,7% [3].

Серед основних проблем в галузі туризму, що існують в Україні можна виділити: проблеми, що пов'язані з податковим законодавством України. Перш за все вони стосуються сплати податку на додану вартість, земельного податку, готельного та курортного зборів. Не відпрацьовано механізм заохочувального оподаткування інформаційно-рекламної діяльності, стимулювання інвестицій в туристичну галузь. Оптимізація оподаткування рекреаційно-туристичної діяльності сприятиме підвищенню дохідної частини бюджетів усіх рівнів: державного, регіональних, місцевих підприємств рекреаційно-туристичної діяльності [2]; проблеми пов'язані з нестабільною політичною обстановкою в країні; нераціональне використання культурно-історичної і культурної спадщини та довкілля; забрудненість навколишнього середовища та екологічна небезпека.

Економічна безпека суб'єктів туристичної діяльності може бути забезпечена лише за умов приросту чисельності споживачів турпродукту та інвесторів в дану галузь економіки України, збільшення кількості та якості пропонованих послуг, консолідації підприємницьких та владних структур в індустрії туризму.

Владою вже зроблено перші кроки на шляху до покращення інвестиційного клімату в провідних галузях економіки, а саме введено нульову ставку з податку на прибуток до 2021 року для літакобудування, суднобудування, готельного бізнесу та легкої промисловості.

Література

1.Боголюбов В.С. Економіка туризму: учебн. пособ. для вузов / В.С. Боголюбов, В.П. Орловская. – М.:Академия, 2005. - 192 с.

2.Добровольська В.В. Проблеми та перспективи розвитку туристичної галузі України. Проблеми та перспективи соціально економічного розвитку України / В.В. Добровольська, О.С. Ярмак // Матеріали III Всеукраїнської науково-практичної конференції 20 квітня 2011 р. – в 3т.-тІІ.-Симферополь: Кримський інститут бізнесу, 2011.- с.18-20

3.Державна служба туризму і курортів України [Електронний ресурс]/Режим доступу: <http://www.tourism.gov.ua/publ.aspx?id=2024>

4.Національний банк України. Прес – реліз «Платіжний баланс та зовнішній борг України» [Електронний ресурс]/Режим доступу: http://www.bank.gov.ua/Publication/econom/BALANS/PB_2006.pdf

338.486

*Ганиева А.К., к.э.н., доцент,
Крымский экономический институт ГВУЗ КНЭУ имени Вадима Гетьмана,
Карабаи Э.У., студент,
РВУЗ «Крымский инженерно-педагогический университет»*

ВОПРОСЫ РЕКРЕАЦИОННО-ТУРИСТИЧЕСКОГО КОМПЛЕКСА КРЫМА В КОНТЕКСТЕ СТРАТЕГИИ РАЗВИТИЯ РЕГИОНА

АР Крым представляет собой уникальный природно-климатический, ресурсно-хозяйственный комплекс, одним из определяющих конкурентных преимуществ которого являются благоприятные условия для развития диверсифицированного санаторно-курортного и туристического секторов региональной экономики. Именно поэтому развитие Крыма является приоритетным направлением государственной политики. Существует множество законодательных инициатив, программ развития, призванных обеспечить полуострову устойчивое экономическое развитие. Однако, можно констатировать, что ни одна программа не содержала комплексного подхода в решении проблем, они только отражали отдельные стороны развития региона. В результате такого одностороннего подхода к проблеме развития санаторно-курортного и туристического комплекса (СКТК) в АРК, его конкурентоспособность в сравнении с аналогичными зонами отдыха, туризма и реабилитации неуклонно падает. Неорганизованность и тенезация СКТК приводят к неудовлетворительному качеству туристических услуг и нерациональному использованию рекреационного потенциала Крыма, низкому уровню развития рекреационной инфраструктуры и транспортного обслуживания рекреантов, неудовлетворительному эколого-санитарному состоянию курортов, и как следствие к снижению статуса полуострова как современного, высокоэффективного, конкурентоспособного рекреационного комплекса национального и международного значения. Конкурентные позиции Крыма, по сравнению с ближайшими зарубежными курортными зонами, усугубляется нерациональным соотношением между качеством предоставляемых услуг и агрессивной ценовой политикой (ориентированной исключительно на рост цен). Все это свидетельствует о необходимости системного подхода в решении проблем, который позволил бы достичь сбалансированности развития экономики АР Крым как составляющей народнохозяйственного комплекса Украины, устойчивого роста благосостояния населения региона.

Экономические проблемы развития курортно-рекреационных территорий нашли свое решение во многих научных исследованиях, в том числе, таких авторов как С.Ю. Цехла [2], Бережная И.В., Р.Ф. Аметов и др. Р.Ф. Аметов отмечает, что «современное курортно-рекреационное хозяйство Крыма по своим масштабам и структуре не везде отвечает требованиям оптимального функционирования», считая, что «... эффективное функционирование рекреационного хозяйства можно обеспечить только путем разработки концепции его развития, с определением приоритетов и пределов эффективного использования рекреационных ресурсов на основе системы их экономических оценок» [1, с. 81-82]. Однако, несмотря на имеющийся интерес ученых и специалистов к различным аспектам СКТК, разработка некоторых теоретических вопросов осуществляется недостаточно, в частности, в настоящее время нет оценки возможности выполнения принятой стратегии экономического и социального развития АРК, принятой на 2011–2020 гг.

Цель статьи состоит в том, чтобы на основе изучения имеющихся ресурсов рекреационного комплекса Крыма, оценить возможности реализации принятой стратегии развития Крыма на 2011–2020 гг., а также дать первичную оценку краткосрочных поставленных задач.

Стратегия экономического и социального развития АРК является масштабным региональным проектом, который является составной частью системных экономических реформ в Украине в целом. Данный проект основан на всестороннем анализе социального, экономического и экологического развития